

PALUBNÍ DENÍK č. 2

Jak pokračují Čtenářské kluby?

Irena Poláková

Pražská organizace Nová škola, o. p. s., v partnerství s Kritickým myšlením, o. s., a třinácti základními školami ČR realizuje od února 2012 do ledna 2015 rozsáhlý projekt Brána ke vzdělávání – školní čtenářské kluby. Dovolujeme si vám touto formou představit naše zkušenosti z oblasti rozvoje dětského čtenářství.

Brána ke vzdělávání – školní čtenářské kluby

Vítejte na palubě... na palubě lodi *Školní čtenářské kluby*. Paluba je nám metaforou společně trávené cesty směřující ke stejnému cíli.

Projekt obecně prospěšné společnosti Nová škola, který je financován z prostředků ESF a státního rozpočtu ČR prostřednictvím OPVK, se dostává do další etapy. V době, kdy si pročítáte tyto řádky, proplovají naše „čtenářské lodě“ druhou etapou své plavby. V minulém čísle *Palubního deníku* jsme vás informovali o profesní přípravě vedoucích klubů, o čase společně stráveném dalším vzděláváním. Nyní dovolte několik řádků o zahájení činnosti a první zprávy o tom, co se daří i nedaří.

O co se vedoucí klubu mohou opřít?

Jsme sice na moři, ale plavat se chceme učit postupně...

Školní čtenářské kluby v rozsahu, v jakém jsme se rozhodli projekt realizovat, jsou v českém prostředí jedinečné. Celkem 21 klubů se schází v 13 českých základních školách. Děti, které klub navštěvují, nepatří k typickým čtenářům – spíše naopak: mnohdy pocházejí z nepříliš podnětného prostředí, potýkají se s dyslexií... Je tedy zřejmé, že rozečíst školní děti, a zvláště děti, které ke čtenářství nejsou vedeny z rodiny, je náročné. Snažíme se tedy vedoucím klubu poskytnout co nejširší a nejbohatší podporu jdoucí dvěma základními směry – podpořit jejich osobní profesní růst a zároveň je vybavit nejrůznějšími metodami, postupy.

Podpora osobního růstu probíhá prostřednictvím pravidelných měsíčních návštěv v klubech. Každý z klubů má ku pomoci tzv. regionálního koordinátora, který se zúčastní klubového setkání a následně spolu

s vedoucími klubu hovoří o jeho průběhu, o tom, co se daří, v čem je potřeba pomoci. V ideálním případě by měl regionální koordinátor podávat vedoucímu klubu popisnou zpětnou vazbu, vyslechnout, co je nejvíce tíží, a následně jim pomoci zformulovat oblast, na kterou je třeba se zaměřit do příštího setkání, respektive zformulovat si vlastní krátkodobý cíl. A jak kdysi někdo naučil nás, i my učíme, že náš cíl má být nejen smysluplný, ale také ověřitelný, realizovatelný a termínovaný... Kluby začínají, takže mnohá setkání vedoucích klubů s jejich pomocníky/regionálními koordinátory zatím proběhla převážně v duchu organizačních problémů, nicméně nějaký čas na výše uvedené vybyl. Regionální koordinátoři se pravidelně scházejí i společně a hledají cesty, jak být efektivně ku pomoci.

Metodické vybavenosti bylo věnováno vstupní setkání ještě před samotným započítáním čtenářských klubů (informovali jsme o něm v minulém čísle *KL*). Účastníci si odnesli soubor různých osvědčených postupů, který jsme nazvali motivačně *Vzhůru na palubu*, na web jsme vyvěsili rešerše ze zahraničních materiálů. Pravidelně jednou za dva měsíce zasíláme všem vedoucím klubů tzv. dopis v lahvi, který obsahuje příspěvky k řešení aktuálních problémů. V tom posledním byl příspěvek speciálního pedagoga Zbyňka Němce k práci s dětmi se specifickými poruchami učení, aktivity vhodné pro knihu *Pohádky pro Itamara a Rut* a doporučení zajímavých webových stránek. Do dalšího dopisu v lahvi chystáme popis práce s projektoвыми cíli a s vytvářením vlastních cílů.

Zajímavým prostorem pro výměnu zkušeností jsou regionální setkání vedoucích klubů, kde si kromě shrnutí klubové práce jednotliví vedoucí představují aktivity, které se osvědčily. Jejich regionální koordinátor ukáže nějakou novou metodu, případně metodu použitou na nové knize... Stejně tak by regionální koordinátor měl jednou za čas předvést nějaké aktivity přímo s dětmi v klubu. Plánujeme i další, tentokrát jen jednodenní školení, s lektorkami Květou Krüger a Kateřinou Šafránkovou.

Posledním příspěvkem k metodické podpoře vedoucích klubů jsou lekce na webu, jak ty vyzkoušené a popsané vedoucími klubu, tak nově vytvořené regionálními koordinátory. Doufáme, že se nám časem podaří, že i web bude místem pro diskusi a sdílení zkušeností. Chystáme také první číslo *Palubního deníku*, našeho newsletteru, jímž budeme zájemce mimo kluby informovat o tom, co je u nás nového.

Co jsme se zatím v klubech naučili?

Nepodceňujeme špatnou techniku čtení – bez plynulého čtení děti mohou jen s obtížemi rozumět. Ale i naopak: nesoustředíme se jen na techniku čtení. Používáme (i díky Květě Krüger a Kateřině Šafránkové) řadu postupů, jak pracovat s dětmi-nečtenáři... A o tom, jak a zda vůbec se nám daří zlepšovat techniku čtení, si napíšeme příště.

Máme-li jako vedoucí klubů svou práci dělat dobře, musíme o ní přemýšlet, všimnout si, jak námi zvolené aktivity fungují, a nejlépe si to psát.

Máme-li jako regionální koordinátoři svou práci dělat dobře, musíme vyjít z toho, co tíží vedoucí klubu, vést je k zformulování vlastního cíle. Námi nabízené metody a postupy musí být nejen dobře popsány, ale také doplněné o co nejvíce nejrůznějších ukázek z textů, obrázků...

Níže představuji reflexe vedoucích klubů, které na konkrétních příkladech dokládají, jak zatím klubová činnost probíhá, i směry metodické podpory.

Záznam z prvních klubových setkání

Dostali jsme milou nabídku zapojit se do projektu *Brána ke vzdělávání – Školní čtenářské kluby*. Můj soukromý názor je, že čím více kvalitní literatury za život přečtete, tím prožijete zajímavější a kvalitnější život. Je to trochu nadsázka, ale základ vzdělávání naší civilizace je se čtením úzce spjat a vzdělání ke kvalitnímu životu jistě přispívá. Nabídka byla přijata.

Jsem vděčná, že Čtenářský klub se jmenuje klub, a ne kroužek. To slovo klub nese v sobě obraz anglických gentlemanů zabořených v kožených klubovkách, popíjejících whisky a hovořících o věcech, které hýbou světem. Výjimečnost klubu je podtržena uzavřeností společnosti a hrdostí na přináležení k němu. Zkrátka spojení dvou veličin, klubu a knih, je velmi nosná myšlenka.

Únorové setkání podtrhlo mé přesvědčení, že půjde o zásadní věci tím, že bylo vedeno jako pouhé představení cílů, nabízení nástrojů a předávání přesvědčení. Žádné striktní metodické postupy, žádné návody, ale idea. To, co ve mně zůstalo, je pouze chuť usadit do klubovek děti a učinit je majiteli zajímavých a kvalitních životů.

Má chuť je zřejmě nakažlivá, protože do našich dvou klubů se přihlásilo přes čtyřicet dětí, čímž o 50 % převyšujeme stanovenou kapacitu (v klubu se počítalo s deseti dětmi), nastává mírný problém.

Otevíráme klub. Místo klubovek polštáře a koberečky, místo whisky a doutníků sušenky a džus. Ale atmosféra výlučnosti je cítit ve vzduchu. Děti z mateřské školy míří důležitě se svými taškami po schodech do školy – už to je ve vlastních očích staví do nového světla. Školáci, a to i ti nejčerstvější, jsou v očích těch mladších povýšeni na rádce a pomocníky a především záviděníhodné majitele dovednosti čtení. Klubová atmosféra je nastolena – zcela samovolně, téměř bez námahy, snad se zde pouze přelévá naše správné naladění.

Naladění je jedna věc, činnost druhá. Máme nějaké představy, nějaké zkušenosti – se sebou, s dětmi vlastními i školními, s vnučaty – máme samozřejmě i příslušné příručky a absolvovaná školení. Z čeho brát prvně, co nechat na později, jak se na tom shodnout, zkrátka, jak úspěšně začít? Seznamujeme se, jsme klub a naše osoby jsou zde stále důležitější než knihy. Budeme teď patřit k sobě. První schůzku nám to zabere téměř celou, a tak naše příprava čítající tři strany je využita jen okrajově. Stihneme si ještě říct, co jsou to ty knihy a proč vlastně jsou. Malé děti v tom mají opravdu jasno: Někoho něco napadlo a jinak by to zapomněl, tak to napsal. Pokládáme ještě jednu otázku: O čem byste chtěli číst? Odpovědi děti píšou, kreslí, komentují. Nemají s tím sebemenší problém. Vítězí koně a princezny.

Druhou schůzku chceme plnit přání. Budeme číst o princeznách. Připravíme několik ukázek z jedné pohádky (*Zlatovláska*) a necháme děti hádat, která pohádka to je. Zde se ukáže hlavní slabina a úkol našeho klubu, děti nevydrží v klidu poslouchat ani krátký úryvek. Chyby děláme i my, já – učitelka – si neověřím během přípravy, zda si dobře s knihovnicí Helenou rozumíme, a směřuji děti k jiné aktivitě, než Helena připravila. Helena pak nezná školního prostředí začne prostě číst, i když děti neposlouchají a vytrvale pokračuje i přes všeobecný mumraj. Horší výsledný pocit pak máme my dvě než děti. Pozornost se nám daří opět upoutat zamyšlením, jak s knihami zacházet, abychom si je také mohli půjčit domů. Veškeré nápady – např. nepliveme na knihy – vypisujeme na *Glejt dobrého čtenáře* a děti na znamení slibu vyvarovat se všech činností, které knihy ohrožují, tuto listinu podepisují. Teď jsou opravdovými členy, pocit příslušnosti prohlubujeme rozdáním průkazek a výzvou k zamyšlení nad jménem klubu. Naše dnešní klubování zakončujeme shrnující aktivitou – omalovánkami s pohádkovými tématy. Chlapců je v našem klubu minimum, ale neradi bychom, aby mezi princeznomilkami a koňomilkami zapadla jejich osobitá přání, tak mezi princezny a koně vkládáme draky, meče, brnění. Závěr bude ode dneška (a navždy?) patřit „knihárně“, pro nás již vžitý název pro volné hledání, prohlížení, čtení a půjčování si knih.

Helena i já po minulém klubu hledáme vhodnou aktivitu, která nám pomůže děti uklidnit, soustředit a namotivovat k poslechu četby. Sahám po nápadech ze školení. Čtení s předvídáním, nějaké ty aktivity před, při a po četbě, budeme hádat, skládat obrázky, psát nápady, odškrtnout, škrtnat. Najít ucelený krátký a navíc kvalitní text s hezkými ilustracemi je pořádná fuška. Nakonec sahám po knížce, co jsem kdysi koupila svým dětem v bazaru za dvě koruny – *Filínek, příběh malého hrocha* od Josefa a Libuše Palečkových. Vše si důkladně vypisuji, radím se, upravuji text, kopíruji, laminuji. Mám pochybnosti, zda čtvrt hodinové aktivity s dětmi má skutečně předcházet čtyř hodinová příprava. Klub je tentokrát klidnější, hlasujeme o jméne a k nelibosti chlapců vítězí název *Koní klub*, který po vzájemné dohodě měníme na *Hříbata*. Jeden chlapec se s tím vyrovnává po svém – na průkazku si

píše vlastní název a zakládá autonomní klub v klubu, k dalšímu odtrhávání snad nedojde. Moje připravená aktivita proběhne naštěstí dle mého přání, jen starší dívky dávají najevo znučení. Mám pocit, že je to trochu póza, ten text není zas tak primitivní, aby na něj byly až moc staré. Když dojde po četbě k zhodnocení vlastního odhadu, jsou trochu smutné, že nedávaly pozor a nemohou s námi hodnotit. Četbu shrnujeme dokreslováním předtištěných hrochů (v příběhu se měnil v motýla, ptáka a rybu). Nabízím obrázky dětí jako parafrázi k příběhu malého hrocha na příběh mého života, kupodivu až na výjimky není zájem. Pro starší děti máme i variantu s komiksovými bublinami, využijí ji jen dvě děti. Končíme opět „knihárnou“, které předcházela veřejná reflexe domácí četby, vše si důkladně zapisujeme. Po klubu následuje další reflexe, tentokrát moje a Helenina. Rozhodly jsme se rozdělit občas děti na dvě skupiny a uzpůsobit aktivity jejich stáří. Mezi našimi dětmi jsou sice maximálně tříleté odstupy, ale v tomto věku jsou to rozdíly přímo nebetyčné.

Jedna ze schůzek klubu je atypická (pokud se může u zatím několika proběhlých schůzek hovořit o typických rysech). Po filipojakubské noci se připojíme k čarodějnickému rejži. Četba bude pouze motivací k činnostem a jakýmsi zářimím oslavám. Soustředíme se, abychom nachystaly dostatek her a všeho, co je k nim zapotřebí. Příprava i hry nás dost unaví, ale zase nepocítíme napětí z toho, že se někdo nudí, nebaví ho činnost či vyloženě zlobí. Taková chvílka nastane pouze jednou, právě při motivační četbě. Ta je sice velmi krátká, ale i tak starší dívky, jako už posledně, zaujmou pózu znučených uličnic. Snad to tentokrát ani není póza, ale skutečně se nudí. Mám pocit, že by bylo jednodušší vést jakýkoli jiný klub než čtenářský. Stěžejní prvek – čtení – se téměř vždy ukáže tím nejslabším. Mírné trauma mně trochu kazí chuť do dalších schůzek, zároveň mě utvrzuje v užitečnosti mé práce. Zde je potřeba něco udělat, a třeba se mi alespoň málo v tomto směru podaří. Při společném zhodnocení, stejně jako v průběhu schůzky klubu je s námi naše regionální koordinátorka Irena, která by nám v tomto směru měla být nápomocná a k jednotlivým problémům hned nabízí možná řešení. Neubráním se stesku ze srovnání takovéto podpory klubové činnosti a té běžné školní. Už jen spolupráce dvou lidí odlišných povah, názorů a zde i profesí je velmi přínosná nejen pro děti, ale i pro nás učitele, vedoucí, nutí vás k neustálé sebereflexi. A pokud někdo pojme hospitační činnost jako snahu směřovat vše k vytyčenému cíli důsledným pozorováním, nestranným rozbohem, smysluplnou radou či konstruktivní kritikou, jistě se dočká požadovaných výsledků.

Ale zpět do klubu. Jsme členové klubu. Toho našeho. Máme své jméno, své činnosti, své průkazky, svoje místo a mnoho dalšího svého. Knihy jsou přes svoji nespornou materiálnost veličinou spíše metafyzickou, ta je mnohem hůře uchopitelná. Zde jsme, přiznám se, na začátku. Nevím, čeho se nám v tomto směru podaří dosáhnout, ale když vidím přirozené zaujetí knihou u pětiletého dítěte, doufám, že i ne-

Foto: z archivu projektu.

Foto ze dne otevřeného klubu v Hlavečnicku.

ustalé připomínání toho, že něco jako knihy existuje a že to nejsou jen materiální veličiny, může časem slavit úspěch.

A ještě jedno srovnání nakonec. V našem klubu nám nejde o nic světoborného – na rozdíl od školní výuky –, ale nemohu se ubránit pocitu, že objevujeme velice slibný počátek něčeho, co může pokračovat až k takovým cílům, které si klade za cíl školní výuka. Možná, že čas strávený hledáním důvodů, proč číst, není rozhodně ztracený. Představuji si, kam by směřovala výuka českého jazyka, kdybychom věnovali víc času pěstování vztahu ke knihám než četbě výňatků a úkolů s nimi. Možná bychom tak dětem ukázali přátele, které budou chtít poznat i za cenu určité námahy, než abychom jim nejprve předložili jejich srdce či žaludek a snažili se je tím motivovat k seznámení se s celou osobou. Třeba cesta ke čtenářství vede pouze od správného začátku a cesta ke vzdělání vede jenom přes čtenářství.

*(Tereza Nakládálová,
čtenářské kluby v ZŠ Hlavečnick)*

Za čtením děti vypluly i s Pipi Dlouhou punčochou aneb První měsíc čtenářských klubů v Havířově

S blížícím se datem 19. dubna se už všichni malí čtenáři v Základní škole M. Pujmanové v Havířově nemohli dočkat, až přijde jejich den. Kdo se pohyboval předcházející týden v jejich blízkosti, nemohl si nevšimnout, jak pobíhali nervózně kolem připravované čítárny, kde se již brzy měli začít scházet.

Čtenářský klub byl pro děti v havířovské základní škole zřízen počátkem dubna. Do klubu se přihlásilo 26 dětí, a vznikly tak hned dva čtenářské kluby. Kluby se rozhodly vést učitelky Základní školy M. Pujmanové Kateřina Minarovičová a Markéta Kubičková a dvě knihovnice z Městské knihovny Havířov Tereza Kafková a Martina Dordová. Všechny se společně do

Foto: z archivu projektu.

Děti poslouchají Pipi Dlouhou punčochu v klubu v ZŠ Marie Pujmanové v Havířově.

přípravy čtenářských klubů pro děti pustily s velkým odhodláním a 19. dubna ve 13.00 hodin slavnostně s dětmi zahájily otevření čtenářských klubů s heslem „vyplováme“.

Hned na samém začátku se paní učitelky spolu s knihovnicemi dětem představily a daly jim první úkol. V duchu hesla „vyplováme“ v čítárně nechyběla obrovská loď. Pokud se ale děti chtěly „nalodit“, nezbyvalo jim než si nakreslit svou vlastní námořnickou masku a také si ji připevnit na loď. Po tomto výtvarném úkolu děti čekalo něco složitějšího. Za úkol měly v čítárně najít to, co k heslu *vyplováme* nijak nepatří. Nakonec děti po pátrání objevily punčochy, a dokonce uhodly, že je možné, že je čeká Pipi Dlouhá punčocha, a proč za nimi Pipi přišla. A tak společně Pipi zavolaly, a než se nadály, stála Pipi i se svými punčochami u dveří. Po svém představení dětem povyprávěla o svém tatínkovi, který je námořník, a přečetla jim také kapitolu z knihy o tom, jak ona sama plula na moři. Sestavením obrázku s Pipi na lodi a společnou fotografií pak děti ukončily svůj první den ve čtenářských klubech.

Hned příští týden se v úterý a ve čtvrtek sešel první i druhý čtenářský klub v počtu 13 dětí. Abychom Pipi Dlouhou punčochu hned tak neopustili, zůstali jsme ještě u jejího příběhu. Jelikož někteří moc Pipi neznali, rozhodli jsme se dětem přečíst úvodní kapitolu o tom, jak, kde a kdy se Pipi ocitla ve vile Vilekule a jak se seznámila s Tomem a Anikou. Ještě před čtením si však děti zahrály na detektivy a po čítárně

Foto: F. Straník.

Zahájení klubů v Kolíně provázelo vystoupení zdravotního klauna Roberta Janče.

hledaly slova, která jim měla napovědět, kterou kapitolu budou z knihy číst. Děti měly po přečtení za úkol třídit slova podle toho, jak je v textu slyšely. Jako pomůcku si dělaly během čtení u obrázků čísla, a to vše si pak nalepily na velký plakát. Plakát s nápisy věcí si nakonec vybarvily a každou věc nakreslily. Jako správní námořníci si potom děti vyráběly také své námořnické čepice, které připevnily ke své masce na lodi. V závěru se děti naučily písničku *Tři citronky*, kterou si zazpívaly společně s paní učitelkou, knihovnicí a za doprovodu kytary.

Takový byl vstupní program prvního měsíce čtenářských klubů dětí v Havířově. Spolupráci s dětmi si pracovnice klubu zatím pochvalují. Pro děti je to velmi netradiční způsob, jak trávit po skončení vyučování volný čas. Jejich nadšení se projevilo ihned po slavnostním zahájení čtenářských klubů, kdy se měla polovina dětí dostavit na další setkání. Deset minut před začátkem již nervózně postávaly před dveřmi čítárny. Původní obava, že by snad děti mohly při čtení zlobit či nevěnovat knihám pozornost, již také zmizela. Děti si naopak čtení vychutnávají a vždy se nemohou dočkat, co si zase přečtou. Když jim četla sama Pipi, „visely“ jí na rtech a dychtivě očekávaly, co se od Pipi dozvedí, ačkoli většina z nich její knižní osud dávno znala. Děti se budou postupně vydávat za dobrodružstvím s další knihou, která bude jiná než Pipi, ale již teď se nemohou dočkat, jestli to bude Rákosníček, Červená karkulka, Pejsek a kočička... anebo přijde i kouzelník? Pracovnice čtenářských klubů už jistě ví, koho dalšího osloví..., ale pssst... pro děti, je to vždy překvapení.

(Tereza Kafková,
čtenářský klub v ZŠ Marie Pujmanové v Havířově)

Jak se dělá kniha? Inspirace ke klubové práci

V našem čtenářském klubu se nejen snažíme zaujmout tématem a činnostmi, které osloví co nejvíce dětí, snažíme se je také nenásilnou formou vzdělávat. K dětem se dostávají např. informace o tom, podle čeho a jak mohou pro sebe vhodnou knihu najít, kde se dočtou, o čem kniha je, jakým způsobem se knihy vyhledávají v knihovně či knihkupectví.

Na jedné schůzce čtenářského klubu jsme si také povídali o tom, jak taková kniha vzniká, co se všechno musí stát, aby se kniha v knihkupectví či knihovně objevila, kolik práce a úsilí za vznikem knihy stojí.

Pomocníky na přípravu a průběh schůzky mi byly publikace *Knížka o knížce: Jak se rodí kniha* od Evy Mrázkové, internetový odkaz www.renenekuda.cz/jak-se-rodí-kniha/ a vzdělávací program na DVD *Jak se dělá kniha*.

Děti věděly, že kniha má autora, že každá na sebe upozorňuje jiným obalem, že ani ilustrace nejsou stejné, a v neposlední řadě věděly, kde na knihu mohou narazit... Každý pak zapřemýšlel, zda by se knížky na něco nechtěl zeptat, protože o vzniku jsme toho moc nevěděli. Otázky se napsaly na arch papíru a dál nás už provázela kniha *Knížka o knížce*.

Řekli jsme si, kdo je to autor (spisovatel), jak se mu v hlavě zrodí nápad a jaké odhodlání a vytrvalost

musí prokázat, aby nápad přenesl do počítače. Dále jsme si povídali o práci lidí v nakladatelství, které si spisovatel vybere pro publikaci knihy.

Protože je kniha srozumitelně napsána a doplněna výstižnými ilustracemi, je možné dětem přidělit jednotlivé profese z oblasti nakladatelství, aby samy pochopily a ostatním prezentovaly činnost v této profesi. Vedoucí čtenářského klubu pak dohlíží na pořadí, případně doplní další informace o práci lidí v jednotlivých odvětvích. Děti se tímto způsobem dozvědí, kdo je to redaktor, odborný korektor, jazykový korektor, ilustrátor, technický redaktor, grafik, produkční, tiskař, propagátor, knihkupec.

Velmi vhodné je potom doplnit informace promítnutím čtyřiařicetiminutového vzdělávacího programu *Jak se dělá kniha*, popřípadě dvouminutového videa *Jak se rodí kniha*. Na závěr s dětmi probereme, co se nového dozvěděly, zda je něco překvapilo, zaujalo a společně se pokusíme zodpovědět předem položené dotazy dětí sepsané na archu papíru.

(Martina Břeňová,
čtenářské kluby ZŠ Hlavečnick)

V čtenářském klubu v Hlavečnicku rozšířili povídání o tom, jak se dělá kniha i vlastními pokusy o vytvoření příběhu. Děti si postupně vytáhly barevné papírky s důležitými postavami a zlomovými body příběhu (barva vždy značila roli postavy v příběhu: hlavní postava, záporná postava, závěrečná zápletka). Děti se výborně bavily a současně se učily struktuře příběhu.

Foto: z archivu projektu.

V rokycanském klubu děti získávají klíče k poznávání.

Použitá literatura, internetový odkaz a digitální podoba díla:

Milner, G.: *Jak se rodí kniha*. Dostupné [on-line] na: www.rene-nekuda.cz/jak-se-rodí-kniha [cit. 6. 5. 2012].

Mrázková, E.: *Knížka o knížce: Jak se rodí kniha*. Computer Press, Brno 2011.

Uhlíř, J. – Svěrák, Z.: *Jak se dělá kniha: Vzdělávací program pro děti*. Fragment, Praha 2008.

Tento projekt je financován z prostředků ESF a státního rozpočtu ČR prostřednictvím operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost.

Reg. č. CZ.1.07/1.2.00/27.0003.

Foto: z archivu projektu.

Více informací o klubové práci najdete na internetové adrese: <http://www.novaskola.org/klub/>, či na facebooku: Školní čtenářské kluby.

Čtenářské kluby

Do klubu ve Staňkově chodili i předškoláci.
Na čtenářské vysvědčení byli moc pyšní.